

Asia: VN/31874/2025

Finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän avoin kuuleminen julkisen talouden vahvistamisesta, kasvupolitiikasta ja velkakestävyydestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä:

Lausunnon antaja, Suomen Kristillisdemokraatit ry:n Talouspoliittinen työryhmä toteaa seuraavaa:

Kiitämme parlamentaarisen työryhmän asettamisesta sekä työskentelystä ja ylivaalikauden rahoitusasematavoitteen mahdollisuudesta. Kansalaisten ja yritysten näkökulmasta politiikan tekeminen neljän vuoden hallituskauden pituisina ajanjaksoina on ollut nykyisessä maailman tilanteessa ja Suomen talouskehityksen näkökulmasta riittämätöntä. Tarvitaan parlamentaarista laaja-alaista näkemystä yli vaalikausien ja tulevien hallitusten poliittista tahtoa toteuttaa yhteistä näkemystä hallitus kaudesta riippumatta. Tämä on sekä välttämätöntä että viisasta toimintaa.

1. Mikä mielestänne tulee olla julkisen talouden sopeutus tahdin tavoite eli ylivaalikautinen rahoitusasematavoite valtion ja paikallishallinnon yhteenlasketulle rahoitusasemalle, joka asetetaan keskimääräisenä rahoitusasemaa vuosille 2027–2033?

Koska julkiseen talouteen lasketaan valtion, kuntien ja hyvinvointi alueiden eli paikallishallinnon rahoitusasemat, tulee näitä tarkastella sopeutus tahdin osalta myös erikseen. Suomen julkisen sektorin osuus BKT:sta on melkein 58 % ja se on EU-maiden korkein. Veronkorotuksia ei tulisi enää tehdä vaan sopeutuksen tulisi ensisijaisesti pyrkiä supistamalla valtion ja julkisen sektorin menoja ja tehtäviä. Perustuslain tulkinnasta riippuen säästötoimia voidaan usein kritisoida perustuslain vastaisiksi. Silti sellainen tilanne ei ole kestävä, jossa velkaantumista puolustetaan maksimaalisella tulkinnalla perustuslain nojalla tarjottavista palveluista ja etuuksista. Säästötoimet tulee kohdistaa hyvinvointivaltion periferiaan ja kohteisiin jotka eivät kuulu valtion ydintehtäviin, ei sen ydinpalveluihin.

1. Finanssipoliittiset säännöt takaisin - myös velkajarru on välttämätön väline

Koska valtio poisti nk. finanssipoliittiset rajoitukset korona toimien aikana, valtion velkaantuminen on kiihtynyt enemmän kuin jos ko. säännöt olisivat olleet voimassa. Menotason kasvattaminen jo aikaisemmin päätetyn menobudjetin lisäksi jäi pysyväksi toimintamalliksi.

2. Julkisten menojen ja tulojen rakenteellisen ongelman löytäminen

Koska Suomen julkisen talouden tila on heikentynyt jo pidemmän aikaa, on syytä kohdentaa tarkastelu sen aiheuttajaan / aiheuttajiin. Millainen toimintaympäristö ja millainen toiminta tarvittaisiin tasapainon saavuttamiseksi?

Esimerkki: Onko mahdollista, että esimerkiksi hyvinvointi alueiden toiminta aloitettiin liian hätäisesti, ja onko mahdollista, että nykyisen mallin korjaaminen edellyttää rakenteellisia korjauksia? Nythän on käymässä ja käynytkin jo niin, että hyvinvointi alueilla asuvat asukkaat ovat hyvin epätasa-arvoisessa asemassa; haja-asutusalueiden ihmisten turvattomuuden tunne on kasvanut, koska palvelutarjonta on ratkaisevasti heikentynyt. Tämä koskee erityisesti ikäihmisten palveluita esimerkiksi tilanteessa, jossa yksin asuva vanhus saa sairauskohtauksen, puhelinvastaaja ohjaa ensisijaisesti digitaalisiin itsepalveluihin kuten OmaKantaan ennen kuin saa yhteyden ihmiseen, mikäli vanhus ylipäättään pystyy puhelinta käyttämään. Sen jälkeen saatat saada vastauksen, että terveysasema ei voi auttaa, koska lääkäri ei ole paikalla enää klo 15:n jälkeen. Pitäisi ymmärtää soittaa jo suoraan hätänumeroon 112.

Yli 65- vuotiaiden yksityislääkäri kokeilu vaikuttaa epäonnistuvan ja syykin on jokseenkin selvä: kokeilu on tuonut asiakkaan näkökulmasta monimutkaisen tilanteen, koska kokeilu ei kata kaikkia palveluja ja jatkotutkimuksia, vaikka ne yksityispuolen lääkäri määräisikin. Jatkotutkimuksiin ei usein mennä, sillä niiden maksamiseen ei ole varaa.

Ehdotus 1: Julkisen sairaanhoidon ja yksityisen lääkäripalvelun rajapinnat tulee suunnitella aukottomiksi, että tällaiset tilanteet eivät olisi mahdollisia. Tiedottaminen kokeiluun kuuluvista palveluista on oltava jatkuvaa ja konkreettisilla palveluun pääsyn näkökulmasta esimerkeillä kuvattuja.

Millainen toimintaympäristö ja millainen toiminta tarvittaisiin tasapainon saavuttamiseksi?

Ehdotus 2: Voimakkaammin integroitu asiakkaan palvelupolku

Toimintaympäristön tulisi olla yli hallintorajojen, sillä esimerkiksi sosiaalitoimi, terveydenhuolto ja sairaanhoito pitäisi automaattisesti olla integroituna asiakkaaseen päin. Nythän kaikki em. hallinto sektorin keskustelevat erikseen asiakkaan kanssa / toteuttavat palveluita erillisinä. Asiakkaan elämäntilanne on aina kokonaisuus, jossa yksi asia vaikuttaa toiseen, esimerkiksi työttömyys terveyteen ja mielenterveyteen, toimeentuloon, sosiaalisiin suhteisiin. Ei näitä voi ratkoa erillisinä

hallinto toimenpiteinä, vaan moniammatillisena tiiminä palvelun alusta lähtien. Voisi uskoa, että palvelun kokonaisvaltaisuus toimisi niin palvelukokemusten parantamisessa ja myös kustannustehokkaammin, kuin 'eri hallinto sillojen' kautta tapahtuva asiakkaiden palvelu.

Ehdotus 3: KELA- kyytien laskennallinen lisääntyminen / vaikutus kustannuksiin paikallisten terveysasemien sulkeuduttua ja hoito matkojen pidennettyä

Koska yhä useammat harvaan asutuilla alueilla joutuvat iltaisin ja viikonloppuisin matkustamaan päivystykseen 135-150 km:n päähän KELA- taksilla, voisi ottaa muutaman koealueen ja laskea kuinka paljon keskimäärin KELA- taksiliikenteen kustannukset lisääntyisivät. Tällainen laskenta on erityisen tärkeää, jos hyvinvointi alueita yhdistetään – KELA- taksimatkojen määrä ja pituudet oletettavasti tulevat edelleen pidentymään.

2. Mikä mielestänne tulee olla julkisen talouden sopeutustahdin tavoite eli finanssipoliittisena sääntönä toimiva vaalikauden rahoitusasematavoite valtion ja paikallishallinnon yhteenlasketulle rahoitusasemalle, joka asetetaan vaalikauden viimeiselle vuodelle eli vuodelle 2031 vuonna 2027 alkavalla vaalikaudella?

Ei kommentteja.

3. Mitä keinoja tavoitteen saavuttamiseksi tahdotte erityisesti nostaa esiin? Miten mielestänne parhaiten yhteensovitetään sopeutus ja kasvu toimet? Mitä riskejä näette yhtäältä asetettavissa rahoitusasema tavoitteissa ja toisaalta vahvistamiseen tähtäävissä toimenpiteissä?

Ehdotus 4: Kasvua yrittäjyyden ja yritteliäisyyden tukemisella

Henkilöverotettavien (Yksityinen elinkeinonharjoittaja, Avoin Yhtiö, Kommandiittiyhtiö) yrittäjien yrittäjävähennys nostettava 2 %-yksikköä (on nyt 5 % tulo verotettavasta ansiotulon osuudesta). Tämä vastaa osakeyhtiöiden ja osuuskuntien yhteisöveron alennusta vuonna 2027 (- 2 %-yksikköä).

Yritteliäisyyden osalta palautetaan ihmisiä aktivoinut 300 euron suojaosa, joka ei vaikuttanut työttömyyskorvaukseen. Summan pitäisi olla nyt 500 e. Tämä torjuisi myös selvästi lisääntynyttä harmaata taloutta. Kokonaisvero taakkaa tulisi alentaa merkittävästi OECD-keskiarvon alle ja sen painopiste olisi siirrettävä työn verotuksesta kulutuksen verotukseen. Kaikenlaiseen yritystoimintaan tulisi kannustaa verorasitteen kohtuullistamisella ja erityisesti pienyrittäjät ahdinkoon ajanut YEL-uudistus olisi korjattava siten, että maksut perustuvat todellisiin ansiotuloihin laskennallisen, usein mielivaltaisen työtulon sijaan.

Työn sivukulut nostavat työntekijästä aiheutuvat kokonaiskustannukset työnantajalle niin suureksi, ettei palkkaaminen ole kannattavaa. Pakolliset sivukulut, lomarahat, muut etuudet ja sairauspoissaolojen kustannukset voivat nousta bruttopalkan lisäksi 30-50%:iin. Korkeat sivukulut

ovat merkittävä este mm. osa-aikaisen työntekijän palkkaamiselle ja keinoja osa-aikatyön lisäämiseksi esim. perheellisille tulisi etsiä yhdessä yritysten kanssa."

Voitte lisäksi vapaamuotoisesti esittää suosituksia ja huomioita julkisen talouden sopeuttamisesta ja kasvupolitiikasta.

Ehdotus 5: Oman asunnon asuntolainan korkojen vähennysoikeus tuloverotuksessa takaisin.

On erikoista, että sijoitustoiminnan (tulonhankkimistoiminnan) lainan korot saa vähentää täysimääräisesti, mutta oman asunnon lainan korkoja ei lainkaan.

Oman asunnon asuntolainan korkojen vähentämisoikeus edistäisi asuntojen kauppaa, rakentamista ja kulutukseen jäävän rahan lisääntymistä, ja siten välillisesti myös arvonlisäveron kertymistä valtion budjettiin.

Ehdotus 6: Työvoiman tarjonnan joustot.

Työttömyyden torjunta laskusuhdanteissa voisi tapahtua toimialojen ja yritysten sekä politiikan yhteistoimin, etsimällä konkreettisia keinoja, joilla työtaakkaa voidaan jakaa työllisten ja työttömien kesken. Esim. Osatyökykyisten työllistymistä tulisi helpottaa ja poliittisten päättäjien tulisi kuunnella yksityisen sektorin tarpeita, jotta vaikeasti työllistyvien henkilöiden integrointia työmarkkinoille voisi helpottaa.

Ehdotus 7: Suomeen tulevan työväestön jousto nousu- ja laskusuhdanteissa.

Poikkeuksellisin aikoina tarvitaan poikkeuksellisia toimia. Työttömyys on noussut yli kymmeneen prosenttiin, Suomen BKT ei ole kasvanut merkittävästi 18 vuoteen ja olemme nyt EU:n liiallisen alijäämän menettelyn piirissä. Olisi tärkeää toteuttaa työväen määrään vaikuttavaa politiikkaa taloussuhdanteiden mukaan. Kaikki pienimmätkin toimet ovat tärkeitä ottaa käyttöön Suomessa nyt ja jatkossa. Poikkeuksellinen ja uusi vaikuttava keino työttömyyden torjumiseen olisi, mielellään parlamentaarisesti, ohjata työväestön määrää suhdanteiden mukaan ja siten lisätä joustavuutta ja alentaa työttömyydestä aiheutuvia kustannuksia yhteiskunnalle. .

Tämä toteutetaan siten, että vähentäisimme Suomeen tulevien maahanmuuttajien määrää käyttäen kaiken EU-lainsäädännön salliman liikkumavapauden, ml. kolmansista maista (esim. humanitaarinen maahanmuutto) tulevan maahanmuuton. Tämän seurauksena Suomen työväestö laskee ja siten myös työväen määrä laskusuhdanteissa, jolloin myös paine julkiselle taloudelle pienenee. Vastaavasti lisäämme työväestön määrää noususuhdanteissa. Tämän toteuttamiseen on monia mahdollisuuksia.

Laskusuhdanteessa maahanmuuton ja perheiden yhdistämisen ehtoja voisi muuttaa väliaikaisesti. Tämä kiristäminen ei koske korkeapalkkaisten (yli 4.000€ tienaavien) ja alansa huippujen maahantuloa, jotka yritykset itse kutsuvat.

Vastaavasti noususuhdanteissa helpotettaisiin maahanmuuttoa ja maahanmuuttajien perheiden yhdistämisiä palaamaan Suomeen. Olisi hyvä saada maahanmuuttajia niistä maista, joiden kansalaiset todistetusti työllistyvät nopeasti ja integroituvat Suomeen ja sen kulttuuriin. Noususuhdanteessa lisättäisiin etuja niille, jotka palaavat Suomeen tekemään työtä, esim. Virosta rakennusalan henkilöitä, Norjasta, Ruotsista sairaanhoitajia ja lähihoitajia. Ensisijaista on kuitenkin jo Suomessa asuvien työllistäminen ja koulutus kaikissa suhdannevaihteluissa.

Kärki Ella
Suomen KD ry:n Talouspoliittinen työryhmä